

jük, hogy a hatás fokozására a térbeli látást elősegítő eszközöket is igénybe vették: Edison mellszobrát és találmányait fekete-fehér csíkozású alapra helyezték. Az eredetileg párhuzamosan haladó, de a fényképen összetartónak látszó csíkozás kétségtelenül még fokozza az egyébként is jól érvényesülő térhatást.

A nyomdailag sokszorosítható autosterEOSzkopikus fényképeket először valószínűleg a reklámhirdetések területén fogják gyakorlatilag hasznosítani.

Dr. Kindzierszky Emil

KÉRDEZZ—FELELEK

Dr. Kiss Sándor budapesti olvasónk írja: Napilapokban olvasta, hogy sikerült megtalálni a Római-fürdő „szökevényforrásait”. Hol vannak még ilyen szökevényforrások, lényeges-e ezek vízhozama a meglevő melegforrások mellett a termál-fürdők táplálása szempontjából?

Dr. Kessler Hubert főmérnök válaszol :

Az úgynevezett „szökevényforrás”-okról általában azt tartják, hogy a vízfakadás eredeti helyéről „megszökött”, és másutt jelenik meg. Előfordulnak kétségtelenül ilyen esetek is, amikor például a felfakadó víz felfogására szolgáló berendezést (csöveket, kutat, csapot) a víz megkerüli, és másutt, alacsonyabban fakad fel.

A Római-fürdő forrása azonban nem „szökött” meg. Itt az történt, hogy egy távolabbi mesterséges vízkivétel — kútúrás — jelentősen lesüllyesztette a karsztvíz szintjét és ezzel a forrás fakadási szintjét is. Hasonló esetek történtek az elmúlt évben Tatán és Székesfehérvár közelében, Csórán is, ahol a városi vízellátást biztosító források fakadási szintje a nagyfokú bányavíztermelés következtében több méternyivel alacsonyabbra szállt. Ilyen esetben tehát mélyebbre kell hatolni, és a vizet fúrás vagy akná segítségével kell felszivattyúzni. Ezekből az esetekből az a tanulság, hogy a föld alatti vízház-tarték egyensúlyát nem szabad megbolygatni: fővárosunk fűtését sem lehet azoknak a víztartó rétegeknek a megcsapolásával megoldani, amelyek gyógyhatású termálvízkincsünket szolgáltatják.

A Gellért-rakpart mentén fakadnak „szökevényforrások”, ezek azonban tulajdonképpen nem szöttek meg, hanem a Duna medrében fakadnak fel. Összetételük azonos a fürdőforrásokéval. Vízhozamuk — a folyó vízállásától függően — napi több ezer köbméterre becsülhető. A fürdők vízellátásába való bekapcsolásuk feltétlenül hasznos lenne, ha azt megfelelő műszaki beavatkozással sikerülne megoldani.

NYELV és élet

Előváros, bolygóváros, alvóváros

Lapunk idei 31. számában, „*Előváros?*” címmel cikket írtunk, amelyben a címadó szó helyett javasoltuk a vele egyértékűnek érzett s nála sokkal „élőbb, frissebb, elhasználtlanabb” *peremváros* használatát.

Ugyanott figyelmeztettünk a *külváros* és a *peremváros* közt végbement jelentésmegoszlásra. Utaltunk idegen nyelvek példáira is: az angolban a „*külváros*” jelentésű *suburb* mellett „*peremváros*” jelentésben kialakult *satellite town*-ra s az ennek megfelelő orosz *szputynik*-városra.

A cikkhez műszaki szakemberektől több hozzászólás érkezett, amelyek arra figyelmeztetnek, hogy a műszaki nyelvben az *előváros*-nak sajátos jelentése, használata alakult már ki: „az *előváros* olyan város, amelyet az igazi város felé haladva, annál előbb érünk el. Így pl. Gödöllő Budapest *elővárosa*.” Egy másik hozzászóló Szentendrét említi példának, s azt tartja, hogy az *előváros* nem helyettesíthető a *peremváros*-sal. Ugyanitt említi a „*satellit-várost*”, „*szputynik-várost*”, amelynek véleménye szerint igen szerencsés fordítása a már meg-honosodott „*bolygóváros*”; ennek az anyaváros-hoz való viszonya „döntően az *előváros* - *város* viszonyával egyezik meg, de ezeket [t. i. a „*bolygóváros*”-okat] tervszerű tudatos tervezés és építés hozza létre.”

Egy másik hozzászólás szerint a nagyváros vonzáskörében kialakult településeknek két fő típusa van: 1. a *bolygóváros*, amely saját iparral rendelkezik (pl. Vác); 2. az *alvóváros*, *alvótelepülés*, amelynek saját ipara nincs, hanem csak a „*magváros*” dolgozóinak lakóhelyeül (alvóhelyeül) szolgál (pl. Budakeszi).

Ezek szerint még műszaki körökben sem teljes az egyetértés e szavak (fogalmak) jelentése, ill. használata körül. A magunk részéről ehhez csak annyit tevének hozzá, hogy a „*Schlafstadt*” magyar fordítása (ha mindenáron ragaszkodni akarunk az idegen mintákhoz) inkább „*hálóváros*” lehetne, hiszen nyelvünk gyakorlatában *hálószoba*, *hálókocsi*, *hálófülke*, *hálósák* stb. utal a kérdéses fogalomra.

Dr. Szilágyi Ferenc